

■ KÉPZOMUVÉSZET

A Görög és a spanyolok

Három zászlót lenget a szél a Szépművészeti Múzeum előtt: El Greco, Velázquez, Goya. E húzónevek a centenáriumi ünnepo kultúrközpont legújabb megalkísítására hívatogatnak, melyet **Öt évszázad spanyol festészetének muremekei** címmel nyitottak meg a napokban. ►►

■ KÉPZOMUVÉSZET

Eloször hozták Chagallt Debrecenbe

Pénteken nyitották meg az orosz származású francia mívész, **Marc Chagall Odüsszeia** címu kiállítását a Déri Múzeumban. A február 10-ig nálunk idozo muvek eddig csak Nizzában a Chagall Múzeumban és 2004-ben Dél-Koreában voltak láthatók. ►►

■ TÁRLAT

Párhuzamos dimenziók

A munkában, az ihlet elotti közvetlen pillanatot Tao-szeru állapot elozí meg – mondja **Szilágyi Imre**. Idotlen térben fekszik elottem egy üres lap. Ez a teljes üresség állapota. Iskolában éreztem eloször így a semmit. A pályám a padfírka mufájában kezdodött. ►►

[DEOL](#) > [Kultúra](#) > [Képzomuvészet](#)

Hol a modernség mostanában?

Balogh Tibor | 2006. január 26., 14:30

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Elméleti tömbjében 1989. május 12-én lebontották Papp György grafikusmívész *Tuzzománc és hitvilág* c. kiállítását. Ez volt a Velényi Rudolf festo-grafikus által teremtett DOTE Galéria utolsó rendezvénye. Muködött tizenhárom évet...

Huszonhat esztendeje abbahagyta a festészetet. Nem élt meg belole. Átsodródott az alkalmazott grafikai vonalra. Nagy cégeknek dolgozott: BIOGAL, DEKO, HÁÉV, HAVAS, KEVIÉP kiadványai/emblémái; kultúrában, a Nyírbátori Muvelodési Központ (Zenei Napok), a Debreceni Kodály Kórus plakátjai, prospektusai. Jelenleg a Hajdúsági Sütödék Rt. arcuattervezésével (logo, csomagolás, jármureklám) foglalataskodik. Az ipari, kereskedelmi és kulturális reklámterület vonzza; plakátok, prospektusok, kiadványok grafikai-tipográfiai tervezésével-szerkesztésével büszkélkedik, ami közben, örömmel teli meglepetéssel fogadja, hogy emlékeztetjük legendájára, arra a negyvenhárom kiállításra, amelyet az Elméleti tömbben rendezett.

– *Adódott-e alkalma arra hajdan, hogy külföldön szerezzen kiállítás-rendezési tapasztalatokat?*

– Az „emberek és eszmék szabad áramlása” szlogen speciális magyar értelmezése szerint, a 70 \$/fo, 3 év/30 nap mozgásterében nyílt lehetőségem az élményszerzésre. Útba tudtam ejteni mégis, Stockholmtól kezdve, Londonon keresztül, a nyugati Németországon át a Benelux államokat, Svájcot, Itáliát. Útba ejteni – ez a pontos kifejezés, hiszen az idokorlátok lehetetlenné tették, hogy kapcsolatokat építhessek ki a megállóhelyeken. Persze, a *tiltás – turés – támogatás* kultúrpolitikai játszmányának akadtak olyan kedvezményezettjei, akik tüzetesebben szemügyre vehették a többségünk elol negyven évre elzárt világot, és szerezhettek olyan tapasztalatokat, amelyeket itthon, majd saját felfedezésként vezettek be.

Az akkori galéria-hálózat más jelleggel muködött Nyugaton, mint a mai. A híres nagyok mellett, számtalan kisgaléria létezett. Az utóbbiak – magánkézben. Engem, már festokoromban is

vonzott a kiállítás-mód témája: a kiállítási térkialakítás és az installálás fortélyja: az anyag kapcsolata az alkotójával, és az alkotás kapcsolata a nézőjével. Ki, mit, hogyan állít ki? A kiállítások látványértéke lenyugozó volt harminc éve is, a nagy technikai ugrások azonban mindig adnak egy-egy újabb lökést a fejlődésnek. Megcsodáltuk, például hajdan a Vasarely-expo szürkemárványra hajazó, eloxált alumínium installációját, s az elektronikusan mozgatott kiállítási egységeket. Amikor a hasonlót viszontláttuk Pécsen – nem éreztük annyira távol magunkat a világművészet fosodrától: legfeljebb a tér monumentalitása babonázott meg külföldön; vagy, a nem az e célra

épített, ódon helyiség szukössége feszélyezett itthon. A szukösségélmény, mégis több kortársamat arra ösztönzött, hogy ne itthon bontakoztassa ki tehetségét. Az **Aix-en-Provence**, a bilbaói **Guggenheim Múzeum** tágassága! Az átjárható tér, a térkapcsolatok összefüggése – mind a szó direkt, mind az átvitt értelmében – olyan perspektívát kínál, ami csábít arra, hogy szerencsét próbáljon az ember egy technikailag szabadabb világban.

A technikai szabadság, ugyanakkor csupán a dolog egyik oldala: a másikon, ott a tartalom. Svájcban érintett meg közvetlenül a pop-art. Tudtunk róla a szakfolyóiratokból, ám a valóságban szembesülni vele, teljesen más volt. A három „T” szabadságmanipulációja miatt, csak a formai képletét ismertük: nem élhettük át világnézetként. Zürichben – rácáfolva információinkra – nem *kizárólagos stíluseszményként* (uralkodó divatként) fogadott bennünket a

pop-art, hanem úgy, mint a tudati valóság közvetítésének egyik *lehetséges dimenziója*. A pop-arttól egy sarokkal odább, megtaláltuk a virtigli naturalizmus termékeit is. A Modern Művészeti Múzeum kiállításán úgy képezték ki a paravánsortt, hogy azon az utolsó kép blonden keretében, a tényleges külvilág jelent meg a kivágott falon túl, a kanyargó villamosokkal, a járó-keelő emberekkel, a téren a Henry Moore-szoborral.

– A Nyugaton szerzett benyomások miként hatottak a DOTE Galéria létrehozására?

– A Guggenheim Múzeum spirálisan felfutó rámparendszerének, végtelenbe csavarodó tere? A térosztás szinte megszámlálhatatlan variációja? Az embernek van koncepciója, és van mozgáster. A jó kiállításrendező úgy helyezi el a térben a kezére bízott anyagot, hogy az alkotó felismerje, sőt felfedezze a látványkompozícióban önmagát, a maga lényegét. Az anyag összefüggés-hálózatba illesztése többletjelentést sugall. Ehhez a koncepcióhoz bocsátottak rendelkezéseimre a DOTE jókora (kb. 18x40 m), minden irányból átjárható csarnokát, a maga hatméteres belmagasságával. Az anyagiakról sem feledkezhetünk meg: önálló, jelentékeny költségvetéssel működött a galéria. Doretség lenne a külhoni viszonyokkal való összehasonlítás. Az más lépték volt az akkor, más lehetőségekkel. A környezet furcsasága, ugyanakkor nem mentesít a kötelesség alól, hogy igyekezzem távlatosan, egyszer s mindenkorra meghatározni a galéria arculatát: a szellemi arculat mellé/mögé, a tér állandó szerkezeti jellegét. Egy leporelló-paravánsort gondoltam ki, amelynek a 90°-ban elforgatott elemei látványt nyújtottak a térségen áthaladónak, mind jövetben, mind menetben. Így, a bemutatott anyag elhelyezése kényszerítő erejű volt. Ezen túl, az egyéb beépítési formák kiválasztásában, a mindenkori anyag természetéhez alkalmazkodtam.

Talán nem túlzó azt mondani; emlékezetes sikert aratott a '84-as évek elején Sajdik Ferenc karikatúra-kiállítása. A szuk és belterjes honi/helyi művészeti viszonyokra tekintve, önmagában merész vállalkozásnak számított a nyitás: karikatúrista a képzőművészet szentélyében. Nem maradt el provokatív hatásban a személytől az installáció sem. Volt Sajdiknak egy olyan, „nagy” karikatúrája, ahol milliónyi madár gubbasztott egy óriási, ágas-bogas fán, és suskusoltak. Egymásról – egymásnak csiviteltek. A pletykafa. Erdogazdasági és útvonalengedélyt szerezve, behoztunk egy természetes fát az Elméleti tömbbe. A padlótól a kazettás mennyezetig aggattuk rá a karikatúrák felnagyított fotóit. 50-60-100 cm-es képek himbálóztak a faágakon. És, egy szemmagasságba helyezett tükörben, megnézhetette mindenki önmagát. A figyelemirányítás fontos elemének tekintettem más tárlatok alkalmával is azt, hogy a lényeges elemek elkülönüljenek, felnagyítódjanak. Lélektani ráhatás ez. A szembeszökö tárgy megállítja haladásában a nézőt, s a megtorpant ember már hajlamos lesz odafordítani a tekintetét az apróbb kincsekre is. Így tettem, például Laborcz Flóra ötvösművész miniatűr ékszereivel. Szívesen dolgoztam együtt fotósokkal.

A tizenhárom év forgatagában, nem Sajdik volt az egyetlen „apokrif” kiállító. Megjelentek a Pécsi Ifjúsági Iroda tulipános házai (a Csete-féle organikus építészeti iskola eloadhadtete), valamint a különféle határművészetek képviselői. Alkalmazott formák térben és síkban – Melega Istvántól. Kalligrafikus korrektúrajelek / struktúrák – Kovács Johannától. Animációs metamorfózis / etno-art – Jankovics Marcelltól. Papírreliefek / gobelinek – Mészáros Gézától. Papírkollázsok / anyagkollázsok – Klimó Károlytól. Fénygrafikai változások polárszurovel – Várnai Lászlótól. Plazmák és kokertek – Halmy Miklóstól. Fotografikák – Dolányi Annától. Visszalapozgatva az emlékeket, hadd hívjam még fel a figyelmet az állandó arculat egyik lényeges elemére: a kiállításaink ismertetője, a katalógussá hajtogatott plakát formulája – a második rendezvénytől kezdődően – végig ugyanaz maradt.

– Debreceenben, a Kölcsey Központ tövében formálódik egy vasbeton építmény. Modern galériának szánják.

– A londoni Tate Galéria modern részlege átkerült a Temzén túlra, az iparövezetbe. Az újpesti MEO Kortárs Művészeti Gyűjtemény szintén iparcarnok területén jött létre. Az ipari épületekből lehet tetszetos kiállítóhelyeket formálni. A kívánatos az lenne, ha a homlokzattervezés, a statikai tervezés, valamint a belsőépítészeti tervezés egyetlen megrendelésben foglalódnék össze. A külső csín és a belső becs harmóniája így teremthetne *szolgáló* teret, a befogadásra váró szellemi tarkaságnak. A váz látványa vajmi kevés ahhoz, hogy megindítsa a képzeletet. A debreceni belsőépítész nagy kihívás előtt áll, de találhat biztató, pozitív példákat hazai környezetünkben is. Elég csak a Művészetek Palotájára gondolnunk, ahol szintén sokban módosultak az építkezés menetében, a funkciókat illető koncepciók.

A galériává válás tartalmi folyamata összetettebb viszont, mint az építészeti. A nyitástól az

elfogadottságig tartó idő, akár években is mérhető. Kezdetben, több kiállítóteremben kellene gondolkodni. Nem tartom valószínűnek, hogy a pillanatnyilag itt létben lévő anyag, elégséges vonzerőt jelentene. Eloszór kisebb, izgalmas kiállításokat lehetne megszervezni/megszerezni, méltó kísérő programokkal. Aztán, ha híre megy az adottságoknak, s méltó rangjára emelkedik egyben a funkcionálisan hozzá tartozó konferenciaközpont: egyszer csak elkezdenek majd maguktól jelentkezni a nagy kiállítói vállalkozások (cégek). A galéria élére, a digitalizált világban sokoldalúan tájékozott, világlátó, napra- és holnapra-kész művészeti vezető (csapatot) remélek.

Kapcsolódó cikkeink:

[Megvalósulhat egy százéves álom](#)

[Terek alkotója](#)

[Üzemház, aluljáró, tisztás és hangárok](#)

[Művészeti ritkaságok Debrecenben](#)

Értékelje a cikket 1-től 5-ig: 1 2 3 4 5

A cikk osztályzata az eddigi szavazatok alapján: **4.06**

[A cikk nyomtatása](#)

[A cikk küldése E-mailben](#)

[| << Vissza a fooldalra](#) | [<< Vissza a rovatoldalra](#) |

[| Impresszum](#) | [Médiaajánlat](#) |

Az oldal generálása 0.027029991149902 másodpercig tartott.